

ÅRSPLAN 2012-13

IMI BARNEHAGE

BARNEHAGENS FORMÅL, VERDIGRUNNLAG OG OPPGAVER	4
Litt historikk.....	4
Formålsbestemmelse.....	4
Praktiske opplysninger.....	4
Verdigrunnlag.....	5
Barnehagens styre.....	5
PLANLEGGING, DOKUMENTASJON OG VURDERING	5
Planlegging.....	5
Dokumentasjon.....	6
Vurdering.....	6
Reggio Emilia filosofien.....	7
<i>Reggio Emilia har 3 pedagoger</i>	8
Vår visjon.....	9
BARNEHAGENS INNHOLD, OMSORG, LEK OG LÆRING	9
Barns rett til medvirkning.....	9
Lek.....	10
Sosial kompetanse.....	10
Språklig kompetanse.....	10
Tras.....	11
Språkgrupper.....	11
Barnehagen som kulturarena.....	11
Miljøfyrtårnarbeid.....	11
Tilvenning.....	12
Kontaktperson.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Hente/bringesituasjon.....	12
Når foreldre er i barnehagen.....	13
RAMMEPLANENS FAGOMRÅDER	14
Kommunikasjon, språk og tekst 1-2 år.....	14
Kommunikasjon, språk og tekst 3 - 4 år.....	15
Kommunikasjon, språk og tekst 5 - 6 år.....	16
Kropp, bevegelse og helse 1-2 år.....	17
Kropp, bevegelse og helse 3-4 år.....	18
Kropp, bevegelse og helse 5-6 år.....	19
Kunst, kultur og kreativitet 1-2 år.....	20
Kunst, kultur og kreativitet 3-4 år.....	21
Kunst, kultur og kreativitet 5-6 år.....	22
Natur, miljø og teknikk 1-2 år.....	23
Natur, miljø og teknikk 3-4 år.....	24
Natur, miljø og teknikk 5-6 år.....	25
Etikk, religion og filosofi 1-2 år.....	26
Etikk, religion og filosofi 3-4 år.....	27
Etikk, religion og filosofi 5-6 år.....	28

Nærmiljø og samfunn 1-2 år	29
Nærmiljø og samfunn 3-4 år	30
Nærmiljø og samfunn 5-6 år	31
Antall, rom og form 1-2 år	32
Antall, rom og form 3- 4 år	33
Antall, rom og form 5-6 år	34
PLANLEGGING OG SAMARBEID	35
Foreldresamarbeid	35
Barn- og unge tjenesten	36
Den pedagogiske-psykologiske tjenesten (PPT)	36
Barnevernstjenesten	36
Helsesøstertjenesten	36
Grunnskolen	37
Utdanningsinstitusjoner	37
RSK (regionalt samarbeidskontor i Vest)	37
Overgang fra barnehage til skole	38
ÅRSPLANLEGG 2010 -11	40

BARNEHAGENS FORMÅL, VERDIGRUNNLAG OG OPPGAVER

Litt historikk

IMI barnehage ble startet høsten 1981 som den første private barnehagen i Alta. Utebarnehagen (Frea-hytta), ble startet høsten 2002 som første utebarnehage i Finnmark, og høsten 2011 overtok vi Frikirka barnehage. Etter overtakelsen av Frikirka bestemte vi oss for å endre navn på alle baser, som et ledd i å gjøre oss til en barnehage. Pr. i dag har vi altså 4 baser; Storebasen og Lillebasen som ligger i Bakkeveien i Bossekop. Øytunbasen som er lokalisert ved Øytun folkehøyskole. og Komsabasen som ligger på Midtbakken i nærheten av Komsa skole.

IMI barnehage eies og drives av Stiftelsen IMI barnehage, og barnehagen har et eierstyre.

Da barnehagen ble startet i 1981 var det Indremisjon som drev barnehagen. Derav kommer forkortelsen IMI. Da Normisjon overtok ansvaret for barnehagen i 1996 var IMI-navnet så etablert i Alta at det ble bestemt at barnehagen fortsatt skulle hete IMI barnehage.

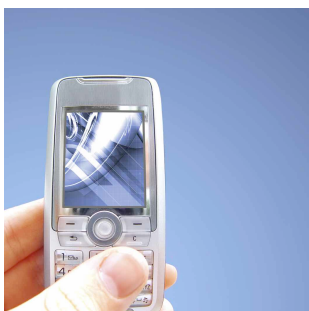
Formålsbestemmelse

§1 i Barnehageloven sier: *"Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene."* Barnehagen legger en vid praktisering av lovens kristne formål til grunn for sin virksomhet.

IMI barnehages vedtekter sier: *"Barnehagen vil bidra til å gi barna kunnskaper, erfaringer og opplevelser av kristen tro og tradisjon."* Barnehagen skal lære barna om tro og verdier. Opplæring til tro er hjemmets ansvar.

De kristne grunnverdiene kommer tydelig frem i det daglige arbeidet vårt. Det er like naturlig å synge "Når det stormer" som "Lille Petter edderkopp." Vi har kristen samling en gang i uka, basert på de kristne temaene vi fokuserer på gjennom hele året. Vi deltar på julegudstjeneste og påskekudstjeneste, og foreldrene er hjertelig velkommen til å delta på gudstjenestene. I bibelen er det mange fortellinger som handler om naturen og som kan komme naturlig frem når vi er på tur.

Praktiske opplysninger

Telefonnummer :

Styrer kontor: 94 88 38 82

Komsabasen: 46 89 62 22

Lillebasen: 99 02 37 82

Storebasen: 99 02 37 81

Øytunbasen: 90 19 60 53

Faks: 78 43 42 16

E-post: imi@trollnet.no

Hjemmeside: imi-barnehage.no

IMI barnehage har 19 årsverk fordelt som følger: styrer, 7 pedagogiske ledere, 9 assistenter/fagarbeidere og 2 ressurspedagoger.

Verdigrunnlag

I IMI barnehage er vi konsekvente voksne som jobber som forbilder og tilrettelegger for aktivitet og læring.

Vi er voksne som gir omsorg, stell og grenser.

Vi mener at grenser gir større frihet og trygghet for barna.

Barnet kan og vil, og vi må tilrettelegge for at de skal få det til.

Barnehagens styre

Gunnar Tangvik - styreleder

Mette-Marit Søren Granerud - styremedlem

Britt Klevberg - styremedlem

Annie S. Fredriksen - personalets representant

Lill Andersen - møte- og talerett

PLANLEGGING, DOKUMENTASJON OG VURDERING

Planlegging

Rammeplanen kap. 4.1 sier at "*Alle barnehager skal utarbeide en årsplan. Den enkelte barnehage avgjør i hvilken grad det i tillegg bør utformes planer for kortere perioder*".

Videre sier Rammeplanen følgende om Årsplanens funksjoner:

- arbeidsredskap for barnehagens personale for å styre virksomheten i en bevisst og uttalt retning
- utgangspunkt for foreldrenes mulighet til å kunne påvirke innholdet i barnehagen
- grunnlag for kommunens tilsyn med barnehagen
- informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til eier, politikere, kommune, barnehagens samarbeidsparter og andre interesserte.

Årsplanen skal inneholde informasjon om hvordan barnehagen vil arbeide med omsorg, oppdragelse, lek og læring for å sikre barn gode utviklings- og aktivitetsmuligheter i nær forståelse og samarbeid med barns hjem. Planen må gi informasjon om hvordan barnehagelovens bestemmelser om innhold skal følges opp, dokumenteres og vurderes. Planer for barns overgang fra barnehage til skole må nedfelles i barnehagens årsplan.

Hvordan fagområdene blir tilpasset det enkelte barns og gruppens interesser og det lokale samfunnet, skal avgjøres i den enkelte barnehage og nedfelles i barnehagens årsplan. Her må også progresjon tydeliggjøres.

Årsplan må konkretisere barnehagens arbeid med å legge til rette for barns medvirkning. Barn kan delta i planleggingsarbeidet med direkte innspill i samtaler om hva de liker å foreta seg i barnehagen og ved at de uttrykker seg på andre måter. Årsplanen skal fastsettes av barnehagens samarbeidsutvalg. Foreldrene må gis mulighet til å delta aktivt i planlegging av barnehagens innhold. Foreldre får mulighet

til og aktivt delta i barnehagens innhold for eksempel ved at de kan komme med ideer gjennom hele året, ved bringing og henting, på foreldremøte, foreldresamtale og ellers der de finner mulighet. Planleggingen baseres på den kunnskapen vi har om barns utvikling og læring individuelt og i gruppe. Styreren har det faglige ansvaret for årsplanens innhold, mens styrer og pedagogiske ledere har ansvar for at barnehagens mål og rammer er klarlagt for det resterende personalet, og at det er en felles forståelse av dette.

Dokumentasjon

Vi bruker prosjektarbeid som arbeidsmetode. Da jobber vi spontant eller vi planlegger sammen med barna i kort tid i forveien. Vi har valgt noen hovedtema for hver måned og disse kan være tema for prosjekt. Barna får være med på å bestemme retning innenfor hvert tema, alt etter hva de ønsker å vite mer om og hva de er opptatt av. Planene er likevel ikke så låst at vi ikke kan være spontane og gjøre andre ting enn det som egentlig er planlagt. Det er åpning for at hvis det plutselig dukker opp noe spennende, eks. teaterforestilling så er det rom for å endre planene. Vi dokumenterer en del av prosjektene i etterkant ved bruk av bilder og tekst. Når vi jobber med prosjekt er vi innom mange av fagområdene som står nevnt i Rammeplanen. Dokumentasjonen blir synlig gjennom barnas arbeider, bilder, tekst og samtale. Noe av dokumentasjonen vil bli lagt ut på hjemmesiden. Vi lager månedsplan, hvor vi deler informasjon og planer med foreldre. Vi oppsummerer uka med bilder og litt tekst, dette fungerer som en dokumentasjon for perioden som er gått. Dokumentasjon eller synliggjøring av temaarbeid om barnas barnehagehverdag er viktig informasjon til foreldrene.

Stikkord for prosjektarbeid er:
Inntrykk - fordypning - bearbeiding - ny innsikt

Vi bruker deler av Reggio Emilia filosofien som grunnlag for vårt arbeid, men trekker ut det vi synes er viktig og tilpasser det vår barnehage. Vi har en sterk tradisjon på å være mye ute, noe de ikke er i italienske barnehager og knytter en del av prosjektarbeidet vårt til natur og uteliv. Dette kan dere lese mere om under et eget avsnitt om Reggio Emilia senere i rammeplanen.

"Der mine meninger/tolkninger er likegyldige, der alt er planlagt og sannheten er satt, der det ikke er plass til mine spørsmål, mine teorier, mine uttrykk, der er det i virkeligheten ikke plass til meg"

Carla Rinaldi

Vurdering

For å se om vi når de målene vi setter oss er det viktig at vi evaluerer og vurderer. Vurdering foregår når personalet systematisk samler inn opplysninger for å reflektere over det som skjer. Det er å beskrive, analysere og tolke innsatsen og hvilken virkning den har. Evaluering er en tosidig prosess, der det hentes inn informasjon og dette verdsettes ut fra et eller flere kriterier. Vi evaluerer på ledermøter, basemøter, personalmøter og på planleggingsdagene våre. I tillegg hender det at foreldrene kommer med innspill gjennom hele året. Vi ser på enkeltbarn og barnegruppa og vi ser på hva vi har gjort den siste måneden og om vi har nådd de målene vi har satt oss. Vi stiller oss også spørsmål om hva vi burde gjort annerledes for at det skulle blitt slik vi ville.

Alle skal evaluere, og det er viktig hva hver enkelt har å si. Det er de pedagogiske lederne og styrers ansvar å påse at det blir evaluert, men alle skal være med i evalueringa. Barna skal ha medinnflytelse på sin hverdag, og de skal derfor også få være med å evaluere aktiviteter, turer, dagsrytme og lignende

ut ifra deres alder og forutsetninger. Metoder for dette kan være: gruppesamtale, barnesamtale, kroppsspråk, barneintervju og lignende. Evalueringen må skje umiddelbart etter en aktivitet fordi barna lever veldig i nuet.

Foreldrene kan gi kontinuerlig tilbakemelding gjennom hele året. Alle foreldre får tilbud om foreldresamtale høst og vår for å få gitt tilbakemelding på og få tilbakemelding av perioden som har gått. Tilbakemeldingene blir tatt med til basemøtene og den videre planleggingen fremover. Vi skal også dele ut evalueringsskjema ca. 1 gang i året hvor foreldrene har mulighet til å komme med sine synspunkter anonymt. Gjennom planmessig arbeid med vurdering av innholdet og av hverdagen kan barnehagen stadig bli et bedre sted å være for barn og voksne.

Reggio Emilia filosofien

IMI barnehage er inspirert av Reggio Emilia filosofien. Reggio Emilia er en by i Nord-Italia, hvor de driver barnehagevirksomhet som mange har sett på med interesse i mange år. Psykologen og pedagogen Loris Malaguzzi er ildsjelen bak barnehagevirksomheten der. Han snakker blant annet om at "Et barn har 100 språk". Dette gir næring til fantasi, følelser og intellekt som igjen er utgangspunktet for det barna uttrykker i bilder, lek, spill og all slags språk. Kommunikasjon er et nøkkelord å jobbe etter.

*"Et barn har hundre språk
men berøves nittini.
Skolen og kulturen
skiller hodet fra kroppen.
De tvinger en til å tenke uten kroppen
å handle uten hode.
Leken og arbeidet
virkeligheten og fantasien
vitenskapen og fantasteriet
det indre og det ytre
gjøres til hverandres motsatser".*

Loris Malaguzzi

Kjennetegn ved Reggio Emilia sin filosofi er at man:

- ✚ arbeider med tema over en periode
- ✚ legger vekt på barnas aktive undersøkelse og utforskning av virkeligheten
- ✚ vektlegger skapende arbeid
- ✚ bruker observasjon som en arbeidsmetode
- ✚ dokumentasjon/synliggjøring
- ✚ å bruke rommet som den tredje pedagog

Et av hovedtrekkene i tankene til Reggio Emilia er at vi som voksne skal legge til rette for at barna skal få bruke sine hundre språk.

- ✚ at barna får oppleve med alle sine sanser
- ✚ at barna får fordype seg i opplevelser, være nysgjerrige og utforske og få informasjon
- ✚ at barna får bearbeide erfaringer/opplevelser gjennom kommunikasjon, formingsaktiviteter, drama og lek
- ✚ at barna får reflektere og se saker fra flere sider

Barns medvirkning er vesentlig. På bakgrunn av observasjoner ser vi interesser i barnegruppa, samtidig er det viktig at de voksne lytter og samtaler for at barna skal kunne involvere seg og bli hørt.

De siste årene har vi brukt til å endre barnehagens fysiske miljø, slik at rommene framstår som barnehagens "tredje pedagog". Vi kommer også til å renovere barnehagens uteområde i Bakkeveien, og her er vi også opptatt av at barnehagens pedagogiske forankring skal synliggjøres. Vårt utgangspunkt er at vi skal skape en barnehage som er innredet på en slik måte at barna får reell innflytelse på egen hverdag. En barnehage med voksne som ser at barn er kompetente, har egne løsninger, og sin egen forståelse av virkeligheten og verden.

Vi har også valgt å dele de fleste basene våre inn etter alder. Storebasen 2-6 år, Lillebasen 0-2 år, og Øytunbasen 2-6 år. Dermed kunne vi tilpasse rommene etter alderen på barna. Komsabasen er fortsatt 0-6, og er flinke til å dele inn etter alder, og jobbe aldersbasert.

Spørsmålene som stilles må tilpasses barnets alder. For de yngste barna blir det viktig å legge til rette for opplevelse, utforskning og oppdagelse, mer enn å stille spørsmål. Å legge til rette det fysiske miljøet slik at det gir mulighet for oppdagelse og undring. Vi må være bevisste og tenke over hvilket miljø vi tilbyr barna i form av materiell, leker og innredning av rom - **"rommet som den tredje pedagog"**

Reggio Emilia har 3 pedagoger

Den voksne

Voksenrollen er autoritær, men ingen dominerende kontrollør. Det er en voksen som rettleder barna på deres premisser og som ser barnet og anerkjenner barnet der det er. Det er en voksen som møter barnet i det som det er opptatt av, som vet hvilke ressurser barnet har og hvor barnet er alders-, - og utviklingsmessig. Det er en voksen som kommuniserer og undrer seg sammen med barnet, som bidrar til at barnet kan tenke og mestre selv, som deltar aktivt og er til stede i hverdagen med barna. Barnet skal bli sett og anerkjent, og den voksne skal hjelpe barnet på vei til å få nye tanker, føre en samtale og hjelpe dem til å overskride noen grenser.

Den voksne skal også stille seg undrende sammen med barna, og hjelpe barna med å finne svar på ting selv slik at en unngår å servere barna svar. Det er viktig å prøve ut ting med barna. Tanker og undring er bedre enn fakta. Det er derfor lurt å finne spørsmål til barna som har mange mulige svar, og som kan vekke barnet sitt vitebegjær og oppmuntre til aktiviteter som fører til læring. Kreativitet, undring og fantasi står i sentrum.

Barnet

Vi ser på barna som rike, kompetente og aktive subjekt. Alle barn har positive sider som skal synliggjøres, og har krav på en positiv opplevelse av seg selv. Vi griper det de er opptatt av og utreder barna sitt utgangspunkt for videre utforskning og søken etter kunnskap. Vi setter fokus på det barnet kan, og går inn i en tett interaksjon for å utvikle læreprosessen. Barna skal lære hverandre å kjenne, kommuniser med hverandre, forhandle, få venner og arbeide sammen. Det er viktig at barna får utforske det som ligger de nærmest.

Miljøet

Barnehagen skal være noe annet enn hjemmet. Den skal være et levende verksted/atelier. Det bør være spennende og innbydende miljø i barnehagen, og det er viktig at det oppfordrer til selvstendig arbeid slik at barna kan sysselsette seg selv. Når et barn kommer inn i et rom skal organiseringen og utstyret få barna til å forstå tankene bak rommet. Rommet blir utformet i takt med det som opptar barna, og er i stadig endring. Det oppdagende rommet er i følge Reggio Emilia en grobunn for selvstendig arbeid, undring, utforskning og kreativitet.

AKTIVE BARN – ENGASJERTE VOKSNE

Visjonens innhold er for oss:

AKTIVE BARN

- Trygge barn
- Undrende barn
- Utforskende barn
- Barn som får medvirke
- Barn i fysisk aktivitet
- Sosialt samspill

ENGASJERTE VOKSNE

- Ser enkeltbarnet
- Tilstedeværende voksne
- Voksne i bevegelse
- Voksne som leker, undrer og utforsker sammen med barna
- Voksne som griper øyeblikket

BARNEHAGENS INNHOLD, OMSORG, LEK OG LÆRING

Barns rett til medvirkning

Barnehagelovens § 3 sier følgende om barns rett til medvirkning: *“Barn i barnehage har rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Barn skal jevning få mulighet til aktiv deltakelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet. Barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet.”*

Barn har rett til å uttrykke seg og få innflytelse på alle sider ved sitt liv i barnehagen. Både kroppslig og språklig gir barn uttrykk for hvordan de har det og personalet må kunne lytte og tolke. Innholdet i barnehagen organiseres og planlegges slik at det gis tid og rom for barns medvirkning. At barn skal være aktive og ha mulighet til å påvirke sin hverdag er viktig i Reggio Emilia filosofien. Medvirkning betyr ikke at barn skal bestemme alt. Vi skal blant annet utvikle prosjekter og planlegge temaer ut ifra barnas utforskertrang. Da med utgangspunkt i ting som barna er opptatt av eller at vi som voksne vekker en impuls i forhold til temaer vi velger. Metoder vi skal bruke i forhold til barns medvirkning er: at de får være med å skrive matbestilling, bestemme kosemat, aktiviteter, bursdagsmat, barnesamtaler, barneintervju, planlegging og evaluering av aktiviteter, turer og lignende.

Danning:

Danning er et nytt begrep i barnehageloven og handler blant annet om å utvikle evne til å reflektere over egne handlinger og læremåter. Vi skal gi barna utfordringer og muligheter til å utvikle kunnskaper og ferdigheter og støtte for å handle omsorgsfullt og gjøre etiske begrunnede valg. I denne prosessen bruker vi både fagområdene, refleksjon i hverdagen over egne handlinger og «Steg for steg».

Lek

Vi skal gi barna mulighet for lek, livsutfoldelse og meningsfylte opplevelser og aktiviteter i trygge og samtidig utfordrende omgivelser. Det viktigste barna gjør i barnehagen er å leke. Det er en grunnleggende livs og læringsform som barnet utvikler seg gjennom. Leken er også grunnlaget for barnets trivsel i barnehagen. Vi legger til rette for frilek og mer organisert lek i barnehagen.

Sosial kompetanse

Barnehagen skal formidle verdier, kultur, gi rom for barns egen kulturskaping og bidra til at alle barn får oppleve glede og mestring i et sosialt og kulturelt fellesskap. Gjennom arbeidet med sosial kompetanse skal vi bidra til at barna stimuleres til:

- Empati og rolletaking: det å kunne sette seg inn i andres situasjon og også kunne forstå hvordan ens egen atferd virker inn på andre.
- Prososial Atferd: som å hjelpe, dele med, vise omsorg for og inkludere andre.
- Selvkontroll: å kunne kontrollere sine egne aggressive og egoistiske impulser.
- Selvhevdelse/selvtillit: å ta initiativ til sosial kontakt på en passende måte, hevde sine rettigheter og sine egne meninger, ønsker og behov.
- Selvfølelse: jeg synes selv jeg er flink og jeg betyr noe.

Mobbing:

Vi jobber aktivt med å forebygge mobbing, og bruker Steg for steg og samtale som forebyggende tiltak.

Språklig kompetanse

Barnehagen skal sørge for at alle barn får varierte og positive erfaringer med å bruke språket som kommunikasjonsmiddel, som redskap for tenkning og som uttrykk for egne tanker og følelser. Alle barn

skal få et rikt og variert språkmiljø i barnehagen. Barna få dette gjennom bl.a. variert lek, rollespill, lese i bøker, lage historier, barnesamtaler, sang og samtale.

Tras

Alle barnehagene i Alta kommune bruker TRAS (tidlig registrering av barns språkutvikling) som kartleggingsverktøy i forhold til barnas språkutvikling. Vi bruker det for å få en oversikt om barnet utvikler seg språklig og sosialt som ventet i forhold til alder fra 2 - 5 år. TRAS-skjemaene fylles ut 2 ganger i året, men det jobbes jevnlig med språkutvikling. TRAS-skjemaet følger barnet over i skolen.

Språkgrupper

Vi lager språkgrupper for de barna som trenger ekstra stimulering i forhold til språk. Noen barn går fast på gruppa, mens noen rullerer. Vi bruker opplegg som vi blant annet henter fra permen "Språksprell" og andre egnede bøker. Språksprell er metodiske språkleker for 4-6-åringer for å stimulere barnets språklige og spesielt fonologiske bevissthet. Målet er å gi barna en felles plattform og forberede dem til selve lese- og skriveopplæringen.

Barnehagen som kulturarena

I IMI barnehage skal vi besøke kunstutstillinger, teater, biblioteket, museet, lage kunstutstilling, se i bøker og finne sanger som skaper tilhørighet til Alta, deltagelse ut ifra barnets alder og modenhet.

Miljøfyrtårnarbeid

Mai -05 ble IMI barnehage i Bakkeveien og Øytunbasen sertifisert som **Miljøfyrtårnbedrift**. Det innebærer en sterk satsning på miljøarbeid. Vi har bl.a. faste turdager og er ute hver dag året gjennom. Vi kildesorterer avfall. Barnehagen bruker kollektiv transport og bruker nærmiljøet i størst mulig grad så langt det lar seg gjøre. Komsabasen skal prøve å bli sertifisert i løpet av dette barnehageåret.

Vi har valgt å bli miljøfyrtårn bedrift fordi vi ønsker at barna skal få en begynnende bevissthet omkring hvor viktig det er å ta vare på miljøet. Vi ønsker at barna skal bli glad i å bruke naturen. Således å ta vare på den, bli bevisstgjort viktigheten av å ta vare på tingene rundt oss og formidle gode vaner hos barn og voksne.

Tilvenning

Barn og foreldre skal oppleve trygghet og tilknytning i en tilvenningsperiode. Vi jobber med gruppetilhørighet. "Gamle" barn skal venne seg til "nye" barn, og "nye" barns skal venne seg til barnehagen. Barnegruppen skal bli "hel" igjen. Dere som foreldre vil kanskje merke at: Noen barn oppfører seg "annerledes" enn hjemme. De er kanskje stillere, mer alvorlig, bruker stemmen lite eller ler lite. Barna observerer mye den første tiden, både andre barn og oss voksne. Noen barn er trette enn vanlig om kvelden, men søvnen kan være veldig urolig. Alle nye inntrykk skal bearbeides. Noen barn spiser mindre eller mer enn hjemme, noen barn gråter de første dagene ved avskjeden, noen barn gråter ikke de første ukene, men så....

Hente/bringesituasjon

- Vi vil møte barna og foreldrene i garderoben på en positiv god måte når de kommer til barnehagen.
- Når barna kommer til barnehagen krysser vi dem inn i en dagbok og når de går hjem krysser vi dem ut.
- Foreldrene må ta kontakt med personalet før de går fra barnet om morgenen, og før de tar barnet med seg hjem om ettermiddagen.
- Det er viktig at foreldrene sier fra til barna når de går, og ikke lurer seg bort fra dem. Ved vanskelige avskjeder blir foreldrene til barnet og personalet enige om hvordan de skal håndtere den.
- Informasjon som blir gitt av foreldrene må formidles videre til resten av personalet ved at en skriver det inn i en egen dagbok.
- Når foreldre ringer om sykt barn eller gir beskjed om at barnet skal ha fri noteres dette i dagboken.
- Dersom andre enn foreldrene skal hente barnet må personalet få beskjed om dette.
- Vi vil legge vekt på å gi foreldrene best mulig positiv informasjon om hvordan barnehagedagen har vært. Seinvaktene må innhente nødvendig informasjon slik at denne kan bli gitt videre til foreldrene.

Når foreldre er i barnehagen

- Ved sammenkomster i barnehagen hvor foreldrene er til stede, har de ansvaret for sitt/sine barn.
- Når foreldre/foresatte er med under tilvenning av barna er det barnehagen som har ansvar for sikkerheten.
- Hvis foreldre er med på turer og skal ha ansvar for andre barn enn sine egne, må dette godkjennes av barnets foreldre/foresatte.

RAMMEPLANENS FAGOMRÅDER

Våre arbeidsmetoder er i stor grad tverrfaglig, og vi vil satse på å jobbe mye med prosjektarbeid. Vi jobber i aldersdelte grupper.

Kommunikasjon, språk og tekst 1-2 år

KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST		Aldersgruppe 1 – 2 ÅR
Mål for barna:	For å nå målene må personalet:	Forslag til aktiviteter/dokumentasjon:
Barnehagen skal bidra til at barna får: Lytte, observere og gi respons i gjensidig samhandling med barn og voksne Videreutvikle sin begrepsforståelse og bruker et variert ordforråd Bli kjent med bøker, sanger, bilder, media m.m. 	Skape et miljø hvor barn og voksne daglig opplever spenning og glede ved høytlesning, fortelling, sang og samtale, og være seg bevisst hvilke etiske, estetiske og kulturelle verdier som formidles. Være seg bevisst sin forbildefunksjon for hvordan en lytter, gir konstruktiv respons og bruker kroppsspråk, talespråk og tekst Fremme tillit mellom barn, og mellom barn og voksne, slik at barn føler glede ved å kommunisere og trygghet til å benytte ulike språk- og tekstformer i hverdagen Tilrettelegge for meningsfulle opplevelser, og skape tid og rom for bruk av nonverbalt og verbalt språk i hverdagsaktiviteter, lek og i mer tilrettelagte situasjoner	Benevne kroppsdelene under påkledning, stellesituasjon Gjenta ord og uttrykk Benevne gjenstander barnet ser på De voksne dramatiserer sanger og små fortellinger Møte navnet sitt i ulike situasjoner Sang, musikk, rim og regler, eventyr, fortelling, bøker med bilde og enkel tekst. TRAS (fra 2 år) Voksne bruker data som verktøy for å vise bilder/film Steg for steg

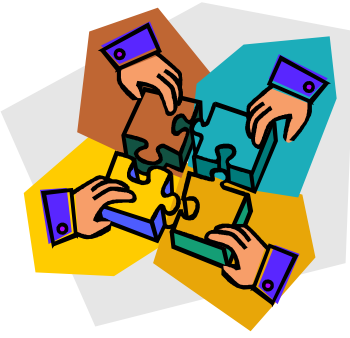
KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST		Aldersgruppe 3-4 år
Mål for barna:	For å nå målene må personalet:	Forslag til aktiviteter/dokumentasjon:
Barnehagen skal bidra til at barna får: Bruke sitt språk for å uttrykke følelser, ønsker og erfaringer, til å løse konflikter og å skape positive relasjoner i lek og annet samvær Lytte til lyder og rytme i språket og bli fortrolige med symboler som tallsiffer og bokstaver Få et positivt forhold til tekst og bilde som kilde til estetiske opplevelser og kunnskaper, samtaler, og som inspirasjon til fabulering og nyskaping	Oppmuntre barn med to- eller flerspråklig bakgrunn til å være språklig aktive og samtidig hjelpe dem til å få erfaringer som bygger opp deres begrepsforståelse og ordforråd i norsk Vise forståelse for betydningen av barns morsmål Støtte barn som har ulike former for kommunikasjonsvansker, som er lite språklig aktive eller har sen språkutvikling	TRAS Lese bøker med litt tekst Bruke ellingar i samlingsstund - når de skal gå og vaske hendene Barna dramatiserer sanger Skrive ned det som barna sier Kjenne igjen sin første bokstav Oppfordre barna til å fortelle om ting i samlingsstund Bruke bevegelsessanger Bruke sangkort Øve på turtaking Eventyrstund på biblioteket Steg for steg

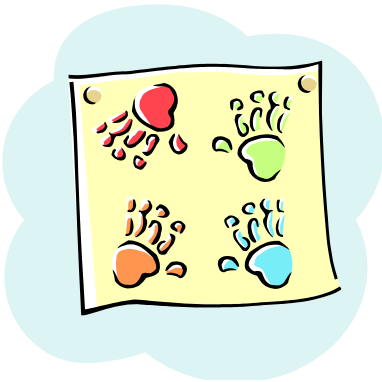
KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST		Aldersgruppe 5 – 6 år
Mål for barna:	For å nå målene må personalet:	Forslag til aktiviteter/dokumentasjon:
Barnehagen skal bidra til at barna får: Lytte, observere og gi respons i gjensidig samhandling med barn og voksne Videreutvikle sin begrepsforståelse og bruker et variert ordforråd Få et positivt forhold til tekst og bilde som kilde til estetiske opplevelser og kunnskaper, samtaler, og som inspirasjon til fabulering og nyskaping Lytte til lyder og rytme i språket og blir fortrolige med symboler som tallsiffer og bokstaver Bli kjent med bøker, sanger, bilder, media m.m. Bruke sitt språk for å uttrykke følelser, ønsker og erfaringer, til å løse konflikter og å skape positive relasjoner i lek og annet samvær	Oppmuntre barn med to- eller flerspråklig bakgrunn til å være språklig aktive og samtidig hjelpe dem til å få erfaringer som bygger opp deres begrepsforståelse og ordforråd i norsk Vise forståelse for betydningen av barns morsmål Støtte barn som har ulike former for kommunikasjonsvansker, som er lite språklig aktive eller har sen språkutvikling Skape et miljø hvor barn og voksne daglig opplever spenning og glede ved høytlesning, fortelling, sang og samtale, og være seg bevisst hvilke etiske, estetiske og kulturelle verdier som formidles. Være seg bevisst sin forbildefunksjon for hvordan en lytter, gir konstruktiv respons og bruker kroppsspråk, talespråk og tekst Fremme tillit mellom barn, og mellom barn og voksne, slik at barn føler glede ved å kommunisere og trygghet til å benytte ulike språk- og tekstformer i hverdagen Tilrettelegge for meningsfulle opplevelser, og skape tid og rom for bruk av nonverbalt og verbalt språk i hverdagsaktiviteter, lek og i mer tilrettelagte situasjoner La barn møte symboler som bokstaver og siffer i daglige sammenhenger, og støtte barns initiativ når det gjelder å telle, sortere, lese, lekeskrive eller til å diktere tekst Skape et miljø hvor barn og voksne daglig opplever spenning og glede ved høytlesning, fortelling, sang og samtale, og være seg bevisst hvilke etiske, estetiske og kulturelle verdier som formidles.	Tras Språksprell Fortelle vitser og gåter Reflektere over ting vi har opplevd under f. eks turer og andre opplegg – skrive ned hva barna sier Øve på å skrive navnet sitt Øve på blyantgrepet Lage historier, fortellinger, høre lydbok Bruke rimlotto Rime på "egen hånd" Tegne ting de har opplevd Bruke data Øve på bokstavlydene Øve på preposisjoner Øve på grunnleggende begreper; som form, farge, størrelse, antall Øve på setningsoppbygging (riktig tid) Besøk/delta på eventyrstund på biblioteket Steg for steg Dramatisere eventyr

KROPP, BEVEGELSE OG HELSE		Aldersgruppe 1-2 åringene
Mål for barna:	For å nå målene må personalet:	Forslag til aktiviteter/dokumentasjon:
Barnehagen skal bidra til at barna får: kunnskap om menneskekroppen Få positiv selvoppfatning gjennom kroppslig mestring. 	Tilrettelegge for og inspirere til trygg og utfordrende kroppslig lek og aktiviteter for alle. (ta tak i her og nå situasjoner - rose og oppmuntre, anerkjenne). 	Sangleker - "hodet, skulder, kne og tå - tommelfinger" - "vi har to øyne" rim og regler - tommeltott - gå i skogen Påkledning og stell - nevne navn på kroppsdelene Musikk - instrumenter - rytme, CD, dans Sansene - smake - kjenne - lytte - se - lukte - vannlek
Få gode erfaringer med friluftsliv og uteliv til ulike årstider.	Planlegge og fleksibel tilrettelegging og utnytte av det fysiske miljøet, og vurdere hvordan nærmiljøet kan supplere barnehagearealer til ulike årstider.	Turer i nærområdet - veikanten - små bakker - fjæra - lekeområdet i barnehagen
Få gode erfaringer med varierte og allsidige bevegelser	Forstå og gi oppmuntrende bekreftelse på barns sansemotoriske og kroppslige lek og inspirere alle barn til å søke fysiske utfordringer og prøve ut sine kroppslige muligheter.	Hinderløype Turer i nærområdet

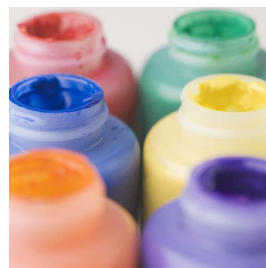
KROPP, BEVEGELSE OG HELSE		Aldersgruppe 3-4 åringene
Mål for barna:	For å nå målene må personalet:	Forslag til aktiviteter/dokumentasjon:
Barnehagen skal bidra til at barna får: Videreutvikle sin kroppsbeherkelse, grovmotorikk og finmotorikk, rytme og motoriske følsomhet. 	Forstå og gi oppmuntrende bekreftelse på barns sansemotoriske og kroppslige lek og inspirere alle barn til å søke fysiske utfordringer og prøve ut sine kroppslige muligheter. 	Aktiviteter: - hinderløype - klatre i ribbevegg - klatre i tau - ballspill - sang/regelleker; eks. haien kommer Finmotoriske aktiviteter: - klippe og lime - perle - tegne/male - plastelina - data - pusle Sansemotoriske aktiviteter: - kims lek - med bind for øynene; smake, lukte, føle, lytte - lyd lotto
Utvikle glede ved å bruke naturen til utforskning og kroppslige utfordringer og får en forståelse av hvordan en bruker og samtidig tar vare på miljøet og naturen.	Følge opp barns lekeinitiativ og tilby lek og spill der barna er fysisk aktive og opplever glede gjennom mestring og fellesskap. Planlegge og fleksibel tilrettelegging og utnytte av det fysiske miljøet, og vurdere hvordan nærmiljøet kan supplere barnehagearealer til ulike årstider.	Turer i nærmiljøet lage kunst i naturen, til alle årstider. Samtale om hvordan vi skal ta vare på naturen
Gode erfaringer med friluftsliv og uteliv til ulike årstider.	Planlegge og fleksibel tilrettelegging og utnytte av det fysiske miljøet, og vurdere hvordan nærmiljøet kan supplere barnehagearealer til ulike årstider.	- Gå på turer i all slags vær - Lage mat ute - Lage bål - Ha med lavvo - Plukke bær, blader, stein - Formingsaktiviteter
Kunnskap om menneskekroppen.	Organisere hverdagen slik at det finnes en gjennomtenkt veksling mellom perioder med ro, aktiviteter og måltider, og bidra til at barna kan tilegne seg gode vaner, holdninger og kunnskaper om kost, hygiene, aktiviteter og hvile.	Håndvask Selvstendighetstrening Måltid På/ avkledning

KROPP, BEVEGELSE OG HELSE		Aldersgruppe 5-6 åringene
Mål for barna:	For å nå målene må personalet:	Forslag til aktiviteter/dokumentasjon:
Barnehagen skal bidra til at barna får: Videreutvikle sin kroppsbeherskelse, grovmotorikk og finmotorikk, rytme og motoriske følsomhet. Utvikle forståelse og respekt for egen og andres kropp og for at alle er forskjellige. 	Skape betingelser for kroppslig lek og aktivitet der det også brytes med tradisjonelle kjønnsrollemønstre slik at jenter og gutter på en likeverdig måte kan delta i alle aktivitetsformer. Sørge for at kropps- og bevegelseskulturen i barnehagen gjenspeiler mangfoldet i barnas kulturelle forankring og ta hensyn til kultur forskjeller når det gjelder forholdet til kropp.	Grovmotorikk: - Lek og bevegelse - Ski/ aketur - Gå på tur Finmotorikk: - Snekke - Perle - Klippe - Lime - Tegne/skrive - Skru
Kunnskap om menneskekroppen og forståelse for betydningen av gode vaner og sunt kosthold.	Ta vare på barns helse og sikkerhet og kunne utføre førstehjelp.	- Brannvernuke
Utvikle glede ved å bruke naturen til utforskning og kroppslige utfordringer og får en forståelse av hvordan en bruker og samtidig tar vare på miljøet og naturen. 	Planlegge og fleksibel tilrettelegging og utnytte av det fysiske miljøet, og vurdere hvordan nærmiljøet kan supplere barnehagearealer til ulike årstider.	- Lange turer - Bære utstyret selv - 3-toppersturer - Solgruppetur

KUNST, KULTUR OG KREATIVITET		Aldersgruppe 1 – 2 ÅR
Mål for barna:	For å nå målene må personalet:	Forslag til aktiviteter/dokumentasjon:
Barnehagen skal bidra til at barna får: Utvikle sin følsomhet til å lytte, iaktta og uttrykke seg gjennom allsidige møter med kultur, kunst og estetikk. Ta i bruk fantasi og skaperglede. Oppleve at kunst, kultur og estetikk bidrar til nærhet. 	Planlegge og tilrettelegge for at barn får rom til å uttrykke og oppleve estetikk. Sørge for en estetisk dimensjon i fysisk miljø og innhold. Oppmuntre og stimulere barna til å iaktta estetiske fenomener og detaljer i møte med natur. Sørge for at barna har tilgang til nødvendig materiale,- bøker, musikk, div. formingsutstyr osv. Fremme lyst og motivasjon til å tørre og utforske. Motivere barn til å uttrykke seg.	Sanseopplevelser... Ta på - føle Se, lytte og smake.. Eks. se på fargene i naturen, se på skyene, opplevelser i snøen osv. Formingsdeig Dans og dramatisering Male Tegne Lime Klistre (merker, bilder på gulv) Oppleve at bildet sitt kommer på vegg/gulv Bruke naturmaterialer til formingsaktiviteter

KUNST, KULTUR OG KREATIVITET		Aldersgruppe 3 - 4 ÅR
Mål for barna:	For å nå målene må personalet:	Forslag til aktiviteter/dokumentasjon:
Barnehagen skal bidra til at barna får: Utvikle sin følsomhet til å lytte, iaktta og uttrykke seg gjennom allsidige møter med og refleksjon over kultur, kunst og estetikk. Styrke sin kulturelle identitet og sine personlige uttrykk Ta i bruk fantasi, kreativ tenkning og skaperglede. Utvikle sine evner til å bearbeide og kommunisere sine inntrykk og uttrykke seg f.eks. via maling. Oppleve at kunst, kultur og estetikk bidrar til nærhet. 	Planlegge og tilrettelegge for at barn får rom til å uttrykke og oppleve estetikk. Sørge for en estetisk dimensjon i fysisk miljø og innhold. Oppmuntre og stimulere barna til å iaktta estetiske fenomener og detaljer i møte med natur. Sørge for at barna har tilgang til nødvendig materiale, -bøker, musikk, div. formingsutstyr osv. Fremme lyst og motivasjon til å tørre og utforske. Motivere barn til å uttrykke seg. Ha et bevisst forhold til samspillet mellom kunst, kultur og barns lek.	Sang, kjente og nye sanger. Dans og musikk Male til musikk Dramatisering Eks. sanger og eventyr Toving Forming i naturen alle årstider Bruk av ulike bilder til inntrykk til samtale Noen deltar på sangopptreden Noen dramatiserer Hvis mulig møte lokal kunst og kunstnere. La barna få uttrykke inntrykkene de får gjennom å tegne/male. Bruke naturmaterialer til formingsaktiviteter

KUNST, KULTUR OG KREATIVITET		Aldersgruppe 5 - 6 år
Mål for barna:	For å nå disse målene må personalet:	Forslag til aktiviteter/dokumentasjon:
Barnehagen skal bidra til at barna får: Utvikle sin følsomhet til å lytte, iaktta og uttrykke seg gjennom allsidige møter med og refleksjon over kultur, kunst og estetikk. Styrke sin kulturelle identitet og sine personlige uttrykk Ta i bruk fantasi, kreativ tenkning og skaperglede. Utvikle sine evner til å bearbeide og kommunisere sine inntrykk og uttrykke seg f.eks. via maling. Oppleve at kunst, kultur og estetikk bidrar til nærhet. Utvikle elementær kunnskap om virkemidler, teknikk og form, for å kunne uttrykke seg estetisk i visuelt språk, musikk, sang, dans og drama.	Planlegge og tilrettelegge for at barn får rom til å uttrykke og oppleve estetikk. Sørge for en estetisk dimensjon i fysisk miljø og innhold. Oppmuntre og stimulere barna til å iaktta estetiske fenomener og detaljer i møte med natur. Sørge for at barna har tilgang til nødvendig materiale,- bøker, musikk, div. formingsutstyr osv. Fremme lyst og motivasjon til å tørre og utforske. Motivere barn til å uttrykke seg. Ha et bevisst forhold til samspillet mellom kunst, kultur og barns lek. Sørge for at barn opplever lokale, nasjonale og internasjonale kunst- og kulturuttrykk og at de får møte kunstnere. Gi barn anledning til å bli kjent med tradisjoner innen bomiljø, byggekunst og håndverk, kulturlandskap og kulturminner i lokalmiljøet.	Sang; kjente og nye sanger Dans og musikk Lære bruk av enkle instrumenter Dramatisering Hvis mulig møte med en kunstner Fordypning i et prosjekt over tid, eks."småfugler" med kunstutstilling i forhold til prosjekt Grunnfargene... Museumsbesøk Bruke naturmaterialer til formingsaktiviteter

NATUR, MILJØ OG TEKNIKK	Aldersgruppe 1-2 åringene	
Mål for barna:	For å nå målene må personalet:	Forslag til aktiviteter/dokumentasjon:
Barnehagen skal bidra til at barna får: Oppleve naturen og undring over naturens mangfoldighet. Oppleve glede ved å ferdes i naturen. 	Ta utgangspunkt i barns nysgjerrighet, interesser og forutsetning og stimulere dem til og oppleve ved alle sanser. 	Leke med ulike materialer; sand, vann, jord, snø og lignende. For eksempel smelte snø, leke med is, fryse en leke i en isklump Korte turer i nærmiljøet, på barnas premisser Bruke barnehagens område som turområde, for eksempel dra på tur opp på haugen TENK NYTT! Ta naturen med oss inn å bruke det i prosjekter/aktiviteter Hinderløype

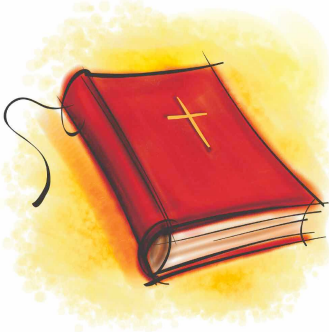
NATUR, MILJØ OG TEKNIKK		Aldersgruppe 3-4 åringene
Mål for barna:	For å nå disse målene må personalet:	Forslag til aktiviteter/dokumentasjon:
Barnehagen skal bidra til at barna får: Oppleve naturen og undring over naturens mangfoldighet. Oppleve glede ved å ferdes i naturen og få grunnleggende innsikt i natur, miljøvern og samspillet i naturen. Lære å iaktta, undre seg, eksperimentere, systematisere, beskrive og samtale om fenomener i den fysiske verden	Ta utgangspunkt i barns nysgjerrighet, interesser og forutsetning og stimulere dem til og oppleve ved alle sanser, iaktta og undre seg over fenomener i naturen og teknologien. Inkludere friluft aktiviteter og utelek i barnehagens hverdagsliv. Nytte nærmiljøets muligheter for at barna kan iaktta og lære om dyr, fisker, fugler, insekter og planter.	Turer i nærmiljøet Snakker om naturvern Samspill i naturen Formingsaktiviteter Mørketidsfest Natursti Fysikk lek og eksperimenter
Erfaring med og kunnskaper om dyr og vekster og deres gjensidige avhengighet og betydning av matproduksjon.	La barna få innsikt i produksjon av matlagning. Gi barna kunnskaper om fødsel, vekster, aldring og død.	Baking (Sylte og safte) Bondegårdsbesøk Ta tak i her og nå situasjoner
	Grønn barnehage 	Sortere søppel Noen deltar på 3-toppers tur

NATUR, MILJØ OG TEKNIKK		Aldersgruppe 5-6 åringene
Mål for barna:	For å nå målene må personalet:	Forslag til aktiviteter/dokumentasjon:
Barnehagen skal bidra til at barna får: Oppleve naturen og undring over naturens mangfoldighet. Oppleve glede ved å ferdes i naturen og få grunnleggende innsikt i natur, miljøvern og samspillet i naturen. Lære å iaktta, undre seg, eksperimentere, systematisere, beskrive og samtale om fenomener i den fysiske verden	Ta utgangspunkt i barns nysgjerrighet, interesser og forutsetning og stimulere dem til og oppleve ved alle sanser, iaktta og undre seg over fenomener i naturen og teknologien. Inkludere friluftaktiviteter og utelek i barnehagens hverdagsliv. Nytte nærmiljøets muligheter for at barna kan iaktta og lære om dyr, fisker, fugler, insekter og planter. Bygge på og videreutvikle barnets erfaringer med tekniske leker og teknikk i hverdagen	Turer i nærmiljøet Snakker om naturvern Samspill i naturen Formingsaktiviteter Fysikk- eksperimenter Mørketidsfest turer Natursti Kildesortering, forsøpling
Erfaring med og kunnskaper om dyr og vekster og deres gjensidige avhengighet og betydning av matproduksjon.	La barna få innsikt i produksjon av matlaging. Gi barna kunnskaper om fødsel, vekster, aldring og død.	Baking (Sylte og safte) Ta tak i her og nå situasjoner.
	Grønn barnehage 	Sortere søppel Noen deltar på 3-toppers tur

ETIKK, RELIGION OG FILOSOFI		Aldersgruppe 1 - 2 år
Mål for barna:	For å nå målene må personalet:	Forslag til aktiviteter/dokumentasjon:
Barnehagen skal bidra til at barna får: Innsikt i de kristne grunnverdiene Kjennskap til kristne høytider og tradisjoner Innsikt i utvalgte kristne fortellinger (skapelsen, julebudskapet, påskebudskapet) 	Samtale med barna om de kristne grunnverdiene som medmenneskelighet, tilgivelse, menneskeverd, likeverd, ansvar for fellesskap, ærlighet og rettverdighet Være gode forbilder i henhold til de kristne grunnverdiene Skape rom for opplevelser, undring, ettertanke og gode samtaler Hjelpe barn å finne gode løsninger i konfliktsituasjoner Markere høytidene, spesielt jul og påske	Bruke konkrete som flanellograf, drama o.l. til å symbolisere kristne fortellinger Sang, gjerne med bevegelse: du er du og du duger, hvem har skapt alle blomstene, Gud er så stor Kirkebesøk Bordvers/bordbønn Gi barna metoder basert på kristne grunnverdier under konfliktløsning som å gi klem, finne andre leker, dele o.l

ETIKK, RELIGION OG FILOSOFI		Aldersgruppe 3 - 4 år
Mål for barna:	For å nå målene må personalet:	Forslag til aktiviteter/dokumentasjon:
Barnehagen skal bidra til at barna får: Kunnskap om kristne høytider og tradisjoner Kjennskap til ulike religioner som er representert i barnegrupper Bli kjent med religioner, etikk og filosofi som en del av kulturen og samfunnet Utvikle toleranse og interesse for hverandre og respekt for hverandres bakgrunn	Ta utgangspunkt i barns nysgjerrighet og forutsetning og stimulere dem med samtale og undring Forberede, holde seg oppdatert Kristne samlinger Vise interesse for barnas spørsmål og undring	Samlingsstund Sang og samtale Undring Lek Kristen samling Prosjektarbeid Markere kirkelige merkedager og høytider Kirkebesøk Rollespill

ETIKK, RELIGION OG FILOSOFI		Aldersgruppe 5 - 6 år
Mål for barna:	For å nå målene må personalet:	Forslag til aktiviteter/dokumentasjon:
Barnehagen skal bidra til at barna får: Tilegne seg samfunnets grunnleggende normer og verdier Bli kjent med religion, etikk og filosofi som en del av kultur og samfunn Utvikle toleranse og interesse for hverandre og respekt for hverandre 	Være seg og sitt yrkesetiske ansvar for praktisering av barnehagen grunnlag bevisst Skape interesse for og bidra til forståelse og toleranse.... Være seg bevisst den betydningen personalet har som forbilder 	FORUT Takle konflikter på en god måte for alle Lære å være en god venn Rollespill Lek Samlingsstund Kirkebesøk Kristne sanger Bibelfortellinger

NÆRMILJØ OG SAMFUNN		Aldersgruppe 1 – 2 ÅR
Mål for barna:	For å nå målene må personalet:	Forslag til aktiviteter/dokumentasjon:
Barnehagen skal bidra til at barna får: Erfare at alle mennesker, uansett alder og forutsetninger, inngår i og bidrar til barnehagens fellesskap Bli kjent med og deltar i samfunnet gjennom opplevelser og erfaringer i nærmiljøet Oppleve at det tas like mye hensyn til gutter og jenter	Arbeide for at alle barn får erfare at de er verdifulle og viktige for fellesskapet Være oppdatert og opptatt av samfunnet og vise interesse for barns bomiljø og lokalmiljøets mange muligheter Bruke nærmiljøets ressurser til gode opplevelser og læringsmuligheter tilpasset barnas forutsetninger og interesser og sørge for at barnehagen bidrar aktivt i nærmiljøet	Ha bilder av barna på veggen Bilder av barnet og dets familie Se hvor barna bor, og ta bilde av huset. Bruke det i hverdagen. Gå på turer i nærmiljøet Synge sanger – hvor barnets navn inkluderes Møte barna med navn om morgenen Få delta i borddekning Kirkebesøk – jul og påske Ha leker som tiltaler både jenter og gutter Lære enkel kildesortering eks. kaste mat i grønn pose

NÆRMILJØ OG SAMFUNN		Aldersgruppe 3 – 4 år
Mål for barna:	For å nå målene må personalet:	Forslag til aktiviteter/dokumentasjon:
Barnehagen skal bidra til at barna får: Utvikle tillit til egen deltakelse i og påvirkning av fellesskapet Erfare at alle mennesker, uansett alder og forutsetninger, inngår i og bidrar til barnehagens fellesskap Bli kjent med og delta i samfunnet gjennom opplevelser og erfaringer i nærmiljøet Oppleve at det tas like mye hensyn til gutter og jenter Utvikle forståelse for ulike tradisjoner og levesett Bli kjent med at samene er Norges urbefolkning og får kjennskap til samiske fortellinger, sagn og andre deler av samisk kultur og hverdagsliv	Følge demokratiske prinsipper i det daglige arbeidet Arbeide for at alle barn får erfare at de er verdifulle og viktige for fellesskapet Sørge for at barna erfarer at deres valg og handlinger kan påvirke situasjonen både for dem selv og for andre Gi barna begynnende kunnskap om betydningen av menneskerettighetene, spesielt barnekonvensjonen Arbeide med likestilling mellom gutter og jenter og sørge for at begge kjønn får varierte utfordringer og like mye oppmerksomhet Sørge for at barn utvider sin forståelse om kulturelle likheter og forskjeller og arbeide for et inkluderende miljø som motvirker mobbing og rasisme Være oppdatert og opptatt av samfunnet og vise interesse for barns bomiljø og lokalmiljøets mange muligheter Bruke nærmiljøets ressurser til gode opplevelser og læringsmuligheter tilpasset barnas forutsetninger og interesser og sørge for at barnehagen bidrar aktivt i nærmiljøet Gi barna anledning til meningsfylte møter med personer, arbeidsplasser og institusjoner i barnehagens nærmiljø og sørge for at barna får bearbeide og utdype sine opplevelser	Møte barna med navn om morgenen La barna ta del i planlegging og evaluering Få delta i borddekning, matlaging, o.l. Gå på turer i nærmiljøet Markere samefolkets dag Få besøk/besøke brannstasjonen Fjæraturer Kirkebesøk - jul og påske Møte lokal kunst og kunstnere hvis mulig. La barna få uttrykke inntrykkene de får Ha leker som tiltaler både jenter og gutter Besøke noen av barna i barnehagen Besøke Borealis og Bossekopmarkedet

NÆRMILJØ OG SAMFUNN		Aldersgruppe 5- 6 år
Mål for barna	For å nå målene må personalet:	Forslag til aktiviteter/dokumentasjon:
Barnehagen skal bidra til at barna får: Utvikle tillit til egen deltakelse i og påvirkning av fellesskapet Erfare at alle mennesker, uansett alder og forutsetninger, inngår i og bidrar til barnehagens fellesskap Bli kjent med og delta i samfunnet gjennom opplevelser og erfaringer i nærmiljøet Oppleve at det tas like mye hensyn til gutter og jenter Bli kjent med noen historiske endringer i lokalmiljø og samfunn Utvikle forståelse for ulike tradisjoner og levesett Bli kjent med at samene er Norges urbefolkning og få kjennskap til samiske fortellinger, sagn og andre deler av samisk kultur og hverdagsliv	Følge demokratiske prinsipper i det daglige arbeidet Arbeide for at alle barn får erfare at de er verdifulle og viktige for fellesskapet Sørge for at barna erfarer at deres valg og handlinger kan påvirke situasjonen både for dem selv og for andre Gi barna begynnende kunnskap om betydningen av menneskerettighetene, spesielt barnekonvensjonen Arbeide med likestilling mellom gutter og jenter og sørge for at begge kjønn får varierte utfordringer og like mye oppmerksomhet Sørge for at barn utvider sin forståelse om kulturelle likheter og forskjeller og arbeide for et inkluderende miljø som motvirker mobbing og rasisme Være oppdatert og opptatt av samfunnet og vise interesse for barns bomiljø og lokalmiljøets mange muligheter Bruke nærmiljøets ressurser til gode opplevelser og læringsmuligheter tilpasset barnas forutsetninger og interesser og sørge for at barnehagen bidrar aktivt i nærmiljøet Gi barna anledning til meningsfylte møter med personer, arbeidsplasser og institusjoner i barnehagens nærmiljø og sørge for at barna får bearbeide og utdype sine opplevelser Bruke litteratur og medienes muligheter for å utvide og utdype barnas erfaringer og læring Bidra til at barna kan forholde seg nysgjerrige og kritiske til det som formidles gjennom mediebildet.	Møte barna med navn om morgenen Få delta i borddekning, matlaging, o.l. La barna ta del i planlegging og evaluering Gå på turer i nærmiljøet Markere samefolkets dag Besøke brann- og politistasjonen og ambulansen Fjæraturer Bli kjent med skolen Kirkebesøk - jul og påske Søke etter informasjon på nettet Besøke museet, Bossekopmarkedet og Borealisfestivalen Ha leker som tiltaler både jenter og gutter Besøke/få besøk av brannbil og ambulanse Jobbe med hvor vi bor, lære adressen sin osv

Antall, rom og form 1-2 år

ANTALL, ROM OG FORM		Aldersgruppe 1 - 2 år
Mål for barna	For å nå målene må personalet:	Forslag til aktiviteter/dokumentasjon:
Barnehagen skal bidra til at barna får: Erfare plassering og orientering og på den måten utvikle sine evner til lokalisering. Erfare ulike typer størrelser, former og mål gjennom å sortere og sammenligne	Være bevisst egen begrepsbruk om matematiske fenomener Støtte barnets matematiske utvikling med utgangspunkt i barnets interesser og uttrykksformer Være lyttende og oppmerksomme i forhold til den matematikken barnet uttrykker gjennom lek, samtaler og hverdagsaktiviteter	I IMI Barnehage vil vi: Den voksne setter ord på lokalisasjon i daglige situasjoner. Bruke blikk, tegn og gester som støtte til det verbale. Bruke preposisjonsbegreper i dialog med barn, støttet av blikk, tegn og gester. Bruker enkle begreper for formene sirkel, trekant, firkant Peke- og enkle billedbøker Stablebokser Puttekasser Knoppepuslespill Duplo Bevist bruk av telleregler og telling til 1-5 Hinderløype med fokus på preposisjoner som for eks. i, under over, osv Møte tallrekka i mengde og skrift på gulvet

Antall, rom og form 3- 4 år

ANTALL, ROM OG FORM		Aldersgruppe 3- 4 år
Mål for barna:	For å nå målene må personalet:	Forslag til aktiviteter/dokumentasjon:
Barnehagen får bidra til at barna får: Erfare, utforske og leke med form og mønster Tilegne seg gode og anvendbare matematiske begreper	Sørge for at barna har tilgang til og tar i bruk ulike typer spill, teknologi, tellemateriell, klosser, leker og formingsmateriell og tilby materiell som gir barna erfaringer med klassifisering, ordning, sortering og sammenligning Resonnere og undre seg sammen med barna om likheter, ulikheter, størrelser og antall og stimulere barnas evne til å bruke språket som redskap for logisk tenkning Være lyttende og oppmerksomme i forhold til den matematikken barnet uttrykker gjennom lek, samtaler og hverdagsaktiviteter	Spille spill – f. eks lotto, ludo, stigespill Bevisst bruk av tallrekken 1-10 i daglig situasjoner Bruke begreper for former i omgivelsen Bevisst bruk av relasjonsbegreper i her og nå situasjoner: Størrelse, lengde, høyde, tykkelse, bredde, tyngde, masse, antall, kvantitetsbegreper, radbegreper. Enkle puslespill Lego, perling, Dataspill (lek og lær) Hjelpe til med å dekke bord og kjøkkentralle Bøker / rim og regler

Antall, rom og form 5-6 år

ANTALL, ROM OG FORM		Aldersgruppe 5 - 6 år
Mål for barna:	For å nå målene må personalet:	Forslag til aktiviteter/dokumentasjon:
Barnehagen får bidra til at barna får: Oppleve glede over å utforske og leke med tall og former Tilegne seg gode og anvendbare matematiske begreper	Legge til rette for at barna i lek og hverdagsaktiviteter får erfaringer med ulike typer mål, målenheter og måleredskaper og stimulere barna til å fundere rundt avstander, vekt, volum og tid. Være lyttende og oppmerksomme i forhold til den matematikken barnet uttrykker gjennom lek, samtaler og hverdagsaktiviteter Styrke barnas nysgjerrighet, matematikkglede og lyst til å utforske matematiske sammenhenger	Spille spill som øver matematisk og logisk sans, terningspill Bevisst bruk av tallrekken 1-20 Bevisst bruk og utvidelse av relasjonsbegreper (størrelse, lengde, høyde, tykkelse, bredde, tyngde, masse, antall, kvantitetsbegreper, rekkebegreper, formbegreper) i samtale og her - og - nå situasjoner, samt i "førskoleopplegg" (oppgaveark) Bake og kunne følge en tegnet oppskrift. "Forsøk" med egen erfaring med måling/ sammenlikning i lengde/avstand, volum Lage enkle skattekart / kart over kjente arealer, bruke kart og kompass på tur Puslespill med opp til 20 brikker Introdusere tallsymboler Lego, jovo

PLANLEGGING OG SAMARBEID

Foreldresamarbeid

Barnehageloven § 1 sier følgende: " Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling". Med forståelse menes gjensidig respekt og anerkjennelse for hverandres ansvar og oppgaver i forhold til barnet. Med samarbeid menes regelmessig kontakt der informasjon og begrunnelser utveksles. Samarbeidet skal gi mulighet til å bygge en nødvendig, gjensidig forståelse for de dilemmaer som kan oppstå når hensynet til et enkelt barn må sees i forhold til barnegruppa. Personalet i IMI barnehage må arbeide for å finne balanse mellom respekt for foreldrenes prioriteringer og å ivareta barns rettigheter og grunnleggende fellesverdier som barnehagen er forpliktet til.

I IMI barnehage har vi følgende møteplasser:

- Daglig kontakt ved bringing og henting
- Foreldresamtaler høst og vår, ellers ved behov
- Foreldremøter høst/vår
- Samarbeidsutvalget: evaluering og godkjenning av årsplan og barnehageruta
- Foreldrekafe/frokost ca. 4 ganger i året
- Julegudstjeneste og påskegudstjeneste
- FORÛT-kafè
- Dugnad ved behov
- Sommerfest

Foreldrene sikres medvirkning på barnehagens samlede virksomhet gjennom deltakelse i foreldreråd og samarbeidsutvalg, og gjennom den daglige kontakten. Vi ønsker innspill gjennom hele året i forhold til aktiviteter som f. eks besøk hjemme/på jobben, potetsetting, gårdsbesøk, ha samling med gitarspill/eventyr/kristen samling og lignende som foreldrene kan tilby oss.

Foreldrerådet består av foreldre/foresatte til alle barna som skal fremme deres fellesinteresser og bidra til at samarbeidet mellom barnehagen og foreldregruppen skaper et godt barnehagemiljø.

Samarbeidsutvalget består av foreldre/foresatte og ansatte i barnehagen og eier. Hver gruppe er likt representert. Barnehageier skal sørge for at saker av viktighet forelegges foreldrerådet og samarbeidsutvalget.

Barn- og unge tjenesten

Alle barnehagene i Alta er underlagt Alta kommune sektor Barne- og unge. Saker som angår barnehagen behandles i HBU (Hovedutvalg for barn og unge) før det evt. går videre til formannskap og kommunestyre.

Barn og unge tjenesten i Alta kommune består av følgende instanser: Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT), Barnevernstjenesten, Helsesøstertjenesten, Habiliteringstjenesten, samt skole- og barnehagefaglige tilbud.

Den pedagogiske-psykologiske tjenesten (PPT)

Den pedagogiske-psykologiske tjenesten er sakkyndig instans ved tilrådning om spesialpedagogisk hjelp. Dersom barnehagen ønsker samarbeid om og hjelp til enkeltbarn i barnehagen, skjer det med foreldrenes samtykke. Foreldrene trekkes aktivt med i dette arbeidet.

Barnevernstjenesten

Gjennom vår daglige og nære kontakt med barn er vi som er ansatt i barnehagen i en sentral posisjon i forhold til å kunne observere og motta informasjon om barns omsorgs- og livssituasjon. Alle ansatte i barnehager er i barnehagelovens § 22 pålagt opplysningsplikt uten hinder av taushetsplikt overfor barnevernet når det er grunn til å tro at et barn blir mishandlet eller det foreligger andre former for omsorgssvikt. Barnehagen og barnevernet er to av flere aktører som bidrar til å skape trygge oppvekstvilkår for små barn.

Helsesøstertjenesten

Helsestasjonen kan være en samarbeidspart for å tilrettelegge tilbudet for barn med særskilte behov. Helsestasjonen skal kunne bidra med råd og veiledning knyttet til legemiddelhåndtering i barnehager og i forhold til smittevern. Videre er helsestasjonen sentral i kartlegging av barns språk.

Kommunen har ansvar for at de ulike tjenestene for barnefamiliene er godt koordinert. For at barn og foreldre skal få et mest mulig helhetlig tilbud til beste for barns oppvekst og utvikling, kreves det at barnehagen samarbeider med disse tjenestene. Den pedagogisk-psykologiske tjenestens ansvar og oppgaver i forhold til barn under opplæringspliktig alder er hjemlet i opplæringsloven. Dersom foreldre og barnehagen ønsker samarbeid om og hjelp til enkeltbarn i barnehagen, må barnet henvises til PPT som er sakkyndig instans ved tilråding om spesialpedagogisk hjelp. Sektor for Barn og unge arbeider i medhold til kommunehelsetjenesteloven (forskrift om helsestasjons- og skolehelsetjeneste), barnehageloven, opplæringsloven, barnevernsloven og deler av sosialtjenesteloven.

Grunnskolen

Ifølge Rammeplanen skal barnehagen, i samarbeid med skolen, legge til rette for barns overgang fra barnehagen til første klasse og eventuelt skolefritidsordning. Dette skal skje i nært samarbeid med barnets hjem.

Utdanningsinstitusjoner

Barnehagen kan motta studenter både fra Høgskolen, videregående og ungdomsskolen. Studentenes praksis i barnehagen passes inn i årsplanen. Barnehagen samarbeider med høgskolen om utviklingsarbeid.

RSK (regionalt samarbeidskontor i Vest)

IMI barnehage får kurs igjennom RSK som tilrettelegger kurs for alle barnehagene i Vest Finnmark.

Overgang fra barnehage til skole

Rammeplanen sier at det må legges til rette for at barn:

- kan ta avskjed med barnehagen på en god måte
- kan glede seg til å begynne på skolen
- oppleve at det er sammenheng mellom barnehage og skole

Vi starter samarbeidet med skolene ved årsskiftet ved at vi sender et skriv om hvor mange barn som kommer fra vår barnehage. I mars sender vi et skriv i forhold til ståstedet til det enkelte barn som fylles ut i samarbeid med foreldrene. Pedagogisk leder og lærer har møte for å gå igjennom TRAS-skjemaet, overgangsskjemaet og evt. andre aktuelle opplysninger.

Barnehage og skole er begge institusjoner for omsorg, lek og læring. Barn vil møte både likhetstrekk og ulikheter mellom institusjonene, både barnehagen og skolen har et ansvar for at barn kan møte disse ulikhetene med nysgjerrighet og tillit til egne forutsetninger. Vi prøver å få besøkt alle skolene i løpet av våren.

Vi i IMI barnehage jobber blant annet med:

- + lar barna bli kjent med tall og bokstaver som symbol
- + hjelper barna til å skrive navnet sitt
- + stimulere til lekeskriving
- + støtte barn som ønsker å lære mer
- + skolebesøk med skolebegynnere hver vår slik at de får se skolen sin og hvor vennene skal gå på skole
- + være bevisst på hvordan bokstaver skrives - alle bokstaver begynner oppe.

Vi snakker med barna om skolen og hvordan de tror det blir å begynne på skolen.

Sametinget:

Sametinget forvalter midler som kan benyttes til tiltak for samiske barn i barnehager og kan gi bistand til personalet uavhengig av hvor i landet barnehagen ligger.

